

det jo ikke lader sig afgøre, hvorledes Pengekonjunkturerne blive i Fremtiden, og hvad Statskassen vil kunne indvinde enten ved at optage direkte Statslaan eller ved Konvertering. Jeg ønsker dog at understrege, at den Million, der med et rundt Tal kræves, opræves ikke i dette Øjemed hos Smaafolk, Arbejdere, eller dem, som undertiden høres nævnt som de, der skulle betale den saakaldte store Tiendegave. Det er de bedste Skatteobjekter, vi have her i Landet, der skulle indbetale den, de, som det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds (Borgbjerg) selv gav Anvisning paa, da han stillede Ændringsforslag til Skattelovene, nemlig Formue- og Ejendomsskylden. Vi have end ikke taget Indtægten med. Historisk rigtigt er det, at der, for Tiendens Skyld, paa Skattelovene er lagt 10 Øre paa Formue og 10 Øre paa Ejendomsskyld. Det er altsaa alene disse, der komme til at bidrage til denne Tiendeafløsning.

Efter disse indledende Bemærkninger skal jeg tillade mig at sige et Par Ord om selve Ændringerne. Den vigtigste af disse er den Ændring, som angaar dem, som have indkøbt deres Tiende. Om dette Forhold førtes der ved 1ste Behandling en meget vidtløftig Forhandling, hvoraf det fremgik, at der i dette Ting var en stærk Stemning for, at der skulde tages Hensyn til de Folk, der havde købt deres egen Tiende. Dette er et Standpunkt, som ogsaa Udvalgets Flertal har kunnet slutte sig til, og et Standpunkt, som jeg finder ganske berettiget og logisk. De Folk, der have købt deres egne Tiender, ere i den Situation, at de baade ere Tiendeydere og Tiendeejere, og naar man giver en Lov om Afskaffelse af eller Afløsning af Tienden, saa synes det mig, at een Ting maa være klar, nemlig at man maa stille dem enten som Tiendeydere eller som Tiendeejere. At stille dem *hverken* som det ene eller som det andet, vil være at gøre dem Uret. De ere Indehavere af Bondejord, og som Følge deraf Tiendeydere, og den mindste Ret, de maatte faa, maatte da være den, at de maatte kunne komme af med deres Tiendepligt paa samme Vilkaar og ikke dyrere end de, der nu med Statskassens Hjælp kunne komme af med deres Tiende, og det er det Synspunkt, der ligger til Grund for Ændringerne Nr. 3 og Nr. 5 i Betænkningen, stillede af et Flertal.

Lad mig bemærke, at der angaaende det almindelige Synspunkt, at der skal tages Hensyn til dem, der have købt deres

egen Tiende, ingen Uenighed har været i Udvalget. Fra alle Sider, ogsaa fra Mindretallets, har der været Enighed om, at man maatte have Ændringer i saa Henseende. Hovedsynspunktet for Ændringsforslagene Nr. 3 og Nr. 5 har været, at man vil stille disse Folk saaledes, at de ikke blive ringere stillede end de øvrige Tiendeydere. Derfor bestemmer man, at for saa vidt de bevisligt for deres Kongetiende have givet mere end det 18-dobbelte, saa faa de et tilsvarende Tilskud af Statskassen. For Kirketiende har man ikke kunnet bruge denne Bestemmelse. Thi ved Kirketiende er det jo meget vanskeligt eller rettere umuligt at afgøre, hvad der er givet for denne; thi her maa det huskes, at Vedligeholdelsen jo hører med som et Moment, der er uberegneligt af Værdi, og som kuldkafter alle Beregninger af Tiendens virkelige Pris. For saa vidt muligt at gøre Retfærdighed, har man saa her præsumeret, at den gennemsnitlige Købesum var 20 Aars Afgift, og bestemt, at der skulde ydes et Bidrag af 2 Aars Kirkeetiende foruden det, at den Ret bibeholdes, som allerede Forslaget indeholdt om, at Vedligeholdelsen er undergivet Reglerne om Afløsning, og at Statskassen dertil skal yde et Bidrag som til andre Tienders Afløsning af $\frac{1}{25}$. Dette er den ene Side af dette Ændringsforslag — man har her søgt at skabe Lighed paa dette Punkt.

Den anden Side angaar Pantegælden. Paa Lovforslaget, som vi modtog det fra Landstinget, var der den Bestemmelse, at de, der tilfældigvis havde Gældshæftelser tinglæste paa deres Tiende, skulde have Statstilskud til deres Afløsninger, medens de, der ikke havde Gæld, enten fordi de ikke havde stiftet Gæld, eller fordi de havde betalt den, eller fordi den hæftede paa noget andet, f. Eks. Ejendom, skulde intet have. Det var en saa uheldig Ulighed, at det var umuligt at opretholde denne Bestemmelse, og vi ere nu gaaede til at etablere Lighed her, idet vi sige: der gives intet Statstilskud til Afløsning af Pantegæld paa Tiender; Pantsættelse af Tiender er vedkommendes Privatsag, den have de nydt godt af, og den faa de derfor Lov til selv at skaffe af Vejen. Imidlertid er der det Forhold, at naar Tienden bortfalder, maa Pantegælden betales enten paa den ene eller paa den anden Maade: Panthaverne have Ret til at fordre det. Midlerne maa altsaa skaffes til Veje. Hvilke Veje var der da at gaa? Vi ere da gaaede den Vej, at vi have foreslaaet, at Gælden skal afvikles gennem